

II. MAHMUD DEVRİNDE
OSMANLI-SARDUNYA MÜNÂSEBETLERİNE
DÂİR BÂZİ BELGELER
III

Prof. Dr. MÜNİR AKTEPE

İstanbul'da, Başbakanlık Arşivi'nde bulunan II. Mahmud devrine âid ve Osmanlı İmparatorluğu ile Sardunya Kırallığı münâsebetlerine dâir mevcut vesikalardan Hatt-ı hümayûnlar kısmını, Türk Târih Kurumu'nun neşriyatından olan Türk Târih Belgeleri Dergisi'nin XI. cild, 15. sayısında; İrâde-i seniyyeler kısmını da yine aynı derginin 16. sayısında yayınlamıştık. Bahis konusu belgelerin üçüncü kısmını teşkil eden diğer evrak ve tezkireleri ise, bu sayıda neşretmek suretiyle, Dîvân-ı Hümayûn Kalemi kısmında bulunan vesikaların yayımını tamamlamış oluyoruz.

Bahis konusu vesikaların mâhiyeti hakkında yazımızın ilk makalesinde tafsilât verildiği için burada tekrar izâhata lüzum görülmemiştir.

Dîvân-ı Hümayûn Kalemi tarafından zuhûr eden Sardunyalı'ya dâir hutût-ı hümayûn ve irâde-i Şâhâneyi hâvi takârîr ve tezkire.

دبوانه هېمېنې قسې طفقې خطوړ اېنې ساردينياو
د اړه خطوړ هېمېنې واده: نه هېنې
حادي تقاریر و تکریر

Taraf-ı eşref-i hazret-i Sadâret penâhiye Sardunya Devleti Baş-vekili ve Umûr-ı Ecnebiyye Nâzırı olan menziletlü Kont de Latora cenapları tarafından vürûd eden bir kıt'a mektubun tercemesidir. Fi. 13 Eylül sene 1823.

Ba'de'l-elkab, bu dâ'ilerin metbu'um olan haşmetlü Sardunya Kırâlı cenablarının bu def'a Saltanat-ı Seniyye ile akd-i rişte-i mu'âhede-i marzisi olarak, husûs-ı mezbûrun devleteyn şânına lâyük ve tevâbi' ve levâhikı menâfi'ine muvâfık vechile tanzimi için iktiza eden müzâkere ve mükâlemeye İngiltere Devleti'nin Dersa'âdet'de mukıym murahhas büyük elçisi rütbetlü Lord Strangford dâileri bi'l-me'mûre eğerçi sarf-ı dikkat etmekte ise de, devleteyn beyninde muhâbere ve mürâseleyi muktezi ba'zı husûsun ber-vefk-ı dil-hah tesviyyesi bâbında olan iştiyâk-ı derunumuzun cânib-i vâlâlarına iş'ârı vesile-i arz-ı hulûs-ı sıdk-âsârımız olmuştur. İnşâ-allahu-te'âla lede-eşrefü'l-vüsûl keyfiyyet muhât-ı ilm-i âlem-şumulleri buyruldukda, ber-vech-i müsted'a bu babda lâzım gelen himmet ve inâyetleri bi-dirig buyurulmak ehass-ı müstercây-ı hâlisânemdir deyü muharrerdir.

طرف اشرف حضرت صدرتباہی بہ سارنیا دولتئ باس وکلی و مورضیہ ناخری اولدہ مترلو قوت دہ لاطورہ جنابدی طرفند
دودر ایدہ برقطعه مکتوبک ترجمہ سید ۱۶۲ ایدل کلکچ

بعدالاقاب
برو عبدینک متوج اولدہ شمنوسار دنا قرلی جنابدینک برودم سلطنت سیه ایله عقد رسنه معاهد ضری اوله رف
فصوص مزبورک دولتمشانه ایله ونواع ولوصفی منافعه مؤلفه و جمله تنظیمیوه اقتصا ایدن مذاکره و مکالمه انقلته و ننگ
دوازت مقیم مرضی بیوک ایلیمی دتبولور در رسنه انفسورد داعیری بالاموره اکره صرف رف ایتکده ایره دوزن بینه
نابره ورسله بی مقضی بعض فصوصک بروفم رفزه تسویه ی بایده اولدہ اشتیاق درونوزک جانب اولایه انشا
وسيله عرض فصوص صدور تارمز اولند اریا الله تعالی لری اشرف الوصول کیفه محاط علم عمولدی بیورلدنه برومغا
یوبایدہ لازم کلدن هم و غایتی بیورنچ بیورمده انص منزهای خاصه اندر جو کورد

9 Nolu Evrak.

Vesika Sıra No.su 47433. Sandık No. 212.

Makâm-ı Riyâset-penâhiye Sardunya Devleti Baş-vekili ve Umûr-ı Ecnebiyye Nâzırı olan menziletlü Kont de Latora cenabları tarafından vürûd eden bir kıt'a mektubun tercemesidir. Fi. 13 Eylûl sene 1823.

Bu muhlislerinin metbu'um olan haşmetlü Sardunya Kırâlı cenablarının bu def'a Saltanat-ı Seniyye ile akd-i mu'âhede-i marzisi olarak, husus-ı mezbûrun, devleteyn şânına lââyık vechile tanzimi zımnında lâzım gelen müzâkere ve mükâlemeye, İngiltere elçisi rütbetlü Lord Strangford dostumuz bi'l-me'mûre sarf-ı himmet etmekte ise de, bu babda muhâbere ve mürâseleyi muktezi ba'zı husûsâtın ber-vefk-ı matlûb tesviyyesine taraf-ı hâlisânemizden dahi bezl-i makderet olunacağıнын beyân ve ifâdesi arz-ı hulûsa ni'me'l-vesîle ittihazile iş bu mektub tahrir ve firistâde-i pişegâh-ı sa'âdet-masirleri kılınmıştır.

Bi-mennihi-te'âlâ lede-es'adü'l-vüsûl keyfiyyet ma'lûm-ı âlileri buyuruldukda, bu bâbda lâzım gelen himmet-i vâlâ-nühmet-i devletleri mebzûl buyurulmak ahass-ı müsted'ây-ı dostanemizdir deyû muharrerdir.

مقام ریاستناھی به سارنیا دولتی باش کلبی و امردضییه ناضری اولده منزلتوقوت ره لاطوره جنا بدری طرفده ورو ایدت
برفظه مکتوبک ترجمه سید ۲۴ ایول ۱۸۲۳

بدخلصتک متبرعم اولده شتمو سارنیا قریل جنا بدینک بورقمه سلطنت سبه ابله عقد معاھده ضیری اوله رف
خصوص مزبورک دولتبرناتنه لویجه وبله تشبیبی ضتمده لوزم کلده مذکره و مکالمه نقلنه بلجیبی رتبلولور دینلر
دستمز بالما عدده صرف همت اینمکده ابره بو بایده عیابه و مرسله بی مقضی بعضی قصورصانک بروقمه طلب تسویه
طرف خاصه مزورده دنی بئل مقدرن اوله جنفک بیاره واقعه ای عرض خاصه نعم الوصله اتخا زبله اتیوکتوب تمیز
دوستانه بینکاه سعادت صبرری قلمتدر بمنه علی لدی اسعد الوصول کیفیت معلوم عابیری بیورلدقه بو بایده لوزم
هت اوله نکت دولری مبدول بیورلرہ افصی مستعی دوستانمزورده جو مکرور

İngiltere Elçisi'nin Meclis-i mükâlemeye verdiği takrîr tercemesidir.

İngiltere pâdişâhının fevka'l-âde Büyük elçisi ve Sardunya Kıralı cenablarının mürâhhası Lord Strangfort dâ'ilerinin takrîri tercemesidir.

Atebe-i aliyye-i ebed-devam ile Sardunya Devleti arasında akdolunan mu'âhede-i râsiha-i hayriyyenin tayyib husûl ve tahakkukuna sebeb-i aslî ve mücib-i hakîkiyy-i samîmi olan mezîd ra'iyet ve hürmet ve vefîr safvet ü muhabbet muhassenâtının vâsîta-i hayır-hahânesi bulunduğum bir ni'met-i behiyye-i mahsûsa add olunduğu misillü bu da'ileri vükelây-ı Devlet-i ebed-müddet hazerâtına tafsilî âti ifâde-i hâlise-i resmîyyeyi dahi takdîm ve ihdâ etmek vazîfe-i mergûbesini ifâya i'tina ile bundan evvel tebâşîr-i meymenet-eser-i bereket masîr füyûzâtı zımnında rü'yetine şürû' olunan maslahat-ı hayriyye-i mezbûreye bu def'a perdaht-ı hüsn-i hitam vermeye fermûde olduğum kezâlik bâ'is-i ihtizaz ve mesrûriyyetim mevaddan olduğunda şekk ve şübhe nâ-peydadır. Devlet-i aliyye-i ebed devam, Sardunya gemilerinin Bahr-i Siyah'a âmed şüdleri husûsunu müsâ'ade ve müsâ'ade-i seniyyeleri dahi tasdik-nâmeler mübâdelesini ahdinden evvel vücûda resânide kılınması emrinde iş'ar ve ibraz buyurdıkları delil-i bâriz-i seniyyü't-temyize rağbet ve velâ-kârî mukâbelesinde Sardunya Devleti mezîd teşekkürünü izhâr ve ikrâra tâlib ve haveste-gâr ve Saltanat-ı seniyye-i Osmâniyye ile husûl-yafte-i ta'ayyün ve ibtinâ olan mebâniyy-i râyika-i mergubeyi bundan böyle esâs-ı mâni'ü'l-indiras-ı sedad ve hakkâniyyet ve nasfet ve istikâmet üzere tarh ve ibka etmeyi fariza-i müstakile-i hulûsveri ta'dad eyledigünü beyâna râgıb ve sa'îdar olduğuna binâen usûl-i muhâleset berdaş ve resmen ve kaviyyen eser-i mümâşât-ı meveddet-ıtraz olarak, mevadd-ı âtiyü'z-zikri dostâne ve hâlisâne arz ve takdîm eder.

Evvelâ: Miyânede in'ikad pezîr-i istihkâm olan ahid-nâmenin ikinci maddesinde kavî ve karar olunan yüzde üç gümrük resminden, Devlet-i aliyye teba'ası, Sardunya memâlikinin serbestiyyet üzere olan limanlarında mu'af ve müsellemler olalar.

Sâniyen: Ezel-i âzâlden ve ale'l-husûs devleteyn beyninde mün'akid ve râbitagir olan mu'âhede-i haseneden mukaddem nizâmât-ı dâhiliye mucebince emti'a-i ma'lûme ve hubûbât-ı muhtelif bâbında câri ve âri olan rüsûmat ve teklifât tarafeynden kemâ-kân mer'i ve mu'teber tutulup ve cânibeyn ümenâsi aralarında ve ber-vech-i mukaddeme muhâbere ve müzâkere hâletleri cereyan etmedikçe, müceddeden rüsûmât ve teklifât ihdâsı câiz olmya.

Sâlisen: Sardunya kâr-hânelerinde mensuc akmiş nev'inden ecnâs-ı emti'aya zeri'a-i asliyye-i ma'lûme olan yapak ve penbe-i ham ve çivid ve kırmızı ve sâir emti'a nev'inden mevadd için Devlet-i aliyye teba'ası yüzde üç hesabından noksan vermeye me'zun olup, üç hesabı makamında yüzde bir ile cüz'i küsur hesabından resm-i gümrük verüp, kendülerinden ziyade talep olunmaya.

Râbi'an: Sardunya memâlikinin kusur limanlarda Devlet-i aliyye teba'asından edâsi lâzım gelen yüzde üç resmi, âdeta nizâmât-ı dâhiliyye-i mülkiyye vefkince karar-gir olan rüsûmât-ı adîyye hesabından fûrû-nihâde kılma.

Hâmisen: Havene-i usât tarafından dek ve desise ve hüd'a ve hîle ârızaları mündefi' olmak üzere berây-i ihtiyat gemilerin sihhat ve cinsini beyânı ve teba'a-i Osmâniyye'nin malları tahkiki için tarafeynin evrâk-ı mütenâsibe-i meşrûhaları ile icâb eden vücûh ve esâlib husûsu beynehümâda müzâkere ve müşârata oluna.

Zeyl-i vesika-i hulûs-ı bedrekada ismi nuvişte elçi ve Sardunya mürâhhası da'ileri ma'rifetiyle tasdik-nâmeler mübâdelesini vuku'a gelmekden evvel, iş-bu ifâde-i müsâdekat-güne-i senâverâne nazar-ı meymenet medâr-ı rezânet-şi'ar devlet-i ebed-müddete berdaşte

kılındığından, zâhir olan mümâşât-ı gayret sımat Sardunya Devleti'nin lâzime-i cibilliyeti olan hasâil-i meveddet ve hakkaniyyet ve kemâl-i hamiyet ve samimiyyeti musaddak bir delîl-i katı'-ı safvet-nesiyk ma'rezende mu'âyene buyurulacağı, meczûm-ı re'y-i sadakat-semîr-i ihlâskârî olmağla, ayn-i usûl-i hamiyet-şümûlden ibâret olup, bâlâda halisâne îrâd ve ihdâ olunan mevaddın kabûlünü hâvi taraf-ı celâlet-ittisâf-ı Devlet-i aliyye'den mukâbele-i dostî olarak, tahrîren bir ifâde-i sâmiye-i müşîrâne şeref-rîz-i sudur buyurulması iltimas olunur.

Ve sa'âdetlû Semâhatlû Rezânetlû Re'îs Efendi hazretlerine der-kâr olan hürmet ve muhâlesetimiz merasimi bu vechile tecdîd ve te'kiden tevcîh-i kalem-i ihlâs kılındı deyü takrîr-i mezkûrda mesturdur.

An Saray-ı İngiltere
Fi. 21 nisan sene 1824

Mahâll-i imza
Strangford

دستخط امیر کبری سرتیپ
سردار

۵

اغذہ یادشاہنک نون کمارہ بیون اچھی و ساردینیا قرالی جناب لڑنک مقصود نور دامتہ انقدر دو اعلیٰ نیک تقریری ترمجہ سید
عینہ علیہ ابدروم ایله ساردینیا دولتی آراشدہ عقد اولناه معاهدہ رسوخہ خیریت نیک طیب حصول و تحقیقہ سبب اصلو
و موجب جیفنی صمیمی اولانہ مزید رحمت و حرمت رو فیہ صفت و محبت حسانتک واسطہ خیر خواہانہ سعی بولونم بر نعت بہرہ
مخصوصہ عدل و عدلی مشلو بود اعلیٰ و کلامی دولت ابدت حضرتہ تفصیلی آتی افادہ خالصہ رسبہ بی دفعی
واہد ایتک وظیفہ مرغوب سنی ایضا اعنا ایله بوندن اول نیشہ مینت اثر برکت صیر فیضاتی ضمنہ برینہ
شروع اولناه صلحت خیریت مزبور بہ بود فہ برداخت حسن ختام و بریکم فرمودہ اولدیم کذا لک باعث اہتزاز کریم
بودن اولدینغندہ شک و شبہہ ناپید اور دولت علیہ ابدروم ساردینیا کبیر نیک بحیساہہ آمد شد لری
خصوصی مساحت و مساحت سنی لری و حق تصدیقناہ مبارک سنی عہدندہ اول وجودہ رسانیدہ نفسی اوزن اشعار
و ابرز بود و لری دلیل بارز سنی کتیبہ رغبت و وللا کاری مقابله سنہ ساردینیا دولتی مزید شکرینی اظہار واقارہ
حائب و حواس تقار سلطنت سنی؛ عثمانیہ ایله خصوصیاتہ تعین و ابتنا اولانہ مافی اریقہ مرغوبہ بی بوندن بودہ
ایشن مانع الاندراس سد و حقانیت و نصفت و استقامت اوزن طرح و بقا ابکی فریبہ؛ مستقلہ؛ خلوصدی
تقدار ایدوکنی بیانہ رغبت رسبدر اولدینغہ بناؤ اصول محالست بردن و رسماً و قویاً اثر مائات مودر طراز اولدی
بود آتی گذرگی و دستا نہ و خالصانہ عرض و تقدیم ایدر
اولو میانہ وہ انعقاد پدید استکام اولانہ عہدنامہ نیک ابکینی مادہ سنہ قول و قرار اولناه نوزدہ اوج کرک
سمندہ دولت علیہ تبعہ سنی ساردینیا ممالکتک سبب سبت اوزن اولانہ ایمانلرک معاف و سلم اولر

ثانیاً ازل آزادان و علی الخصوص دولتیس بنسندہ منعقد و رابطہ کیر اولادہ معاهدت حسنہ و نہ مقدم نظامت داخلیہ برصنجه امتعه معلوم و وجوبات مختلفه بابت جاری و جاری اولادہ رسومات و تکلیفات طرفینده کما کما مرعی و معقد طوبیلوب و جابین اسلمی ارالین و بر وجه مقدمه فایز و مذاکر حالتدی جریانه ایتمدی که مجدداً رسومات و تکلیفات احدی جایز اولیہ

ثالثاً ساردینیا کارخانہ لرین شروع اقمشہ نمودندہ اجناس استغیه ذریعه اصدیه معلوم اولادہ بیاق پنبه خام وجود و قرینہ رسایز اسغه نمودندہ مواد ایچوره دولت علیه بنسعه بیوزده اوج حسابندہ نقصانہ و بریکه مازوره اولوب اوج حسابی مفاصده بیوزده برابله جزوی کسور حسابندک رسم کردن و بربر کند و لرین زیاده طلب اولیہ

رابعاً ساردینیا مالکنک تصویب یاندره دولت علیه بنسعه اداسی لازم کلاوه بیوزده اوج رسمی عاداتاً نظامات داخلیه ملکیه و فتنجه قرکیر اولادہ رسومات عاید حسابندہ فرزندها ده قلمه

خامساً قوت عصات طرفینده دتک مدسیه و خدعه و حیلله عارضه لری مندرج اولوب اوزن برای احتیاط کیلک صحت و جنبیتی بیانی و تبعه عثمانیه نیک مالاری تحقیقی ایچون طرفینک اوزن و تکلیف ششوره لری ایله ایجابایدن وجبه و اسالیب خصمی بینهماده مذاکر و شرایط اولیہ

ذیل وثبته خلوص برقرده اسمی نوشته ایچی و ساردینیا رضوی را عیبر معینده مقصدینا لری مبادکسی وقوعه کلکدن اولک شایع افاده مصارقت کونه ثنا ورنه نظم بنمت مدرزانت شمار دولت ابدوده برلشده قندیغندک ظاهراً اولادہ ماشات غیبت سمات ساردینیا دولتشک لازیم جبلیتی اولون حاصل صورت و عقابنت و کمال حمت و صمیمیتی مصدغه بر دیکل قاطع صفت نسبت معوضنده معاینه بیدریه جنی نجلیم رای صفت سیمیر لاری اولیغله عین اصول حمت شمولده عبارت اولوب بالوده خالصانه ایارد و اهدا اولشاه مؤذک قبونی حاوی طرف جلاوت انصاف دولت علیه دن مقابله دوستی اولدق تحبیراً برافاده سیم شیانہ شرفیز صدر و سوبرسی اکمل اولفور

و سعادتو سماحتو رزانلو نرس اقدی ختمینده در کار اولدق حمت و نجاشتن رسمی بوجوبد تجدد و تکلیف استراغفور

عن سرای الختمه
۱۸۴۶
را، نسا،

İngiltere Elçisi'nin ibtida gönderdiği tezkirenin tercemesidir.

İzzetlü, sa'âdetlü, semâhatlü Re'îsü'l-küttâb Efendi hazretleri.

Arz olunur ki, dünkü gün makâm-ı maslahat-insicâm-ı Riyâset'den Baş-terceman'ımız Chabert tercemanın tarafımıza isâl ettiği cevâb-ı gayr-i müstetâbın me'eâli bu dâilerine mezîd izzet ve te'ellüme bâdi idigüne, cenâbınız misillü rezânet-nisâb-ı kiyâset-iktisab zât-ı güzide-sıfatın kalb-âgâh-ı zekâvet-intibahı güvâh olmamak hayyiz-i imkânda değildir. Devlet-i aliyye'nin râğbet ve hürmetine İngiltere Devleti'nin istihkakı bukadarca mıdır? Evliyây-ı umûr efendiler hazerâtının tekrar be-tekrar beyân ve iş'âra istimrarları cereyan ettiği vech üzere, Devlet-i aliyye hürmetlü Sardunya Kıralı ile akd-i mu'âhede riza-dâd olmuş ise, ancak İngiltere Devleti'nin hatırını ri'âyeten râzı olup, yoksa Kıral-ı müşârünileyh ile tarh-ı müvâlât kazıyyesi Devlet-i ebed-müddetin mültezemi olmadığını işrab ve ikrardan hâli olmadıkları ma'lûm iken, mu'âhede-i mersûmenin kadr ve makbûliyyeti mevkûf-ı aleyhi olup, zâtında atebe-i aliyyeye mazarratı na-yâb ve Sardunya Devleti'ne nisbet-i is'af ve inzimâmı lâbüdü'l-istishab şerh kabilinden olarak, takdîm olunan ma'lûm teklifimizi redd ve dirig etmek İngiltere gibi dost-ı kadîm ve hayır-hâh-ı müstedîm bir devlete lâıyk mı? Ve bu sûretde hâtırı mer'î ve mutayyeb olmuş kuluna mahâll kalırmı? devlet-i aliyye-i ebed-devamın matlûb ve mültezemi ve herkesden mu'teber ve mer'î olan nizâmât-ı dâhiliyye-i mülkiyyesi halel tatarrukundan vikaye olunmak vâcib olduğu misillü, Sardunya Devleti'nin dahi kavâid-i asliyye-i dahiliyyesi kemâkân ma'mûlün-bih tutulmak lâzimedden idüğü ve bu bâbda mü'nakid olan ahid-nâmeye muzır ve muhâlif bir nesne olmadığı ve vech-i meşrûh üzere şerh olarak, matlûb olan sûret-i ma'hûdeye müsâ'de olunmadığı takdirde İngiltere Devleti'nin ahass-ı vü cûhla müte'accib ve dilgir olacağından başka, şerh-i mezkûrun insilâbı bayağı bi'l-cümle şurût-ı mu'âhedenin münselib ve mülga olmasıyla beraber olarak, iş-bu maslahatda tarafeynden çekilen mesâ'iy-i cemîle ve metâ'ib-i cezilenin hükmü abese muntahi olmak icâb edeceği, evliyây-ı umûr efendilerin melhûz-ı re'y-i rezânet-karîn-i nısfet-rehin-i müdirâneleri oldukda, dostâne ve me'mûrâne îrâd olunan madde-i ma'hudeye irâde-i aliyye te'allûku ile iki dostun ve ezcümle mu'âhede-i mersûme emrinde bunca sarf-ı himmet eden İngiltere Devleti'nin tatyib-i hâtır ve di'l-hâh-ı hulûs-semîri ümniyye-i hayriyyesi kuvvetden fi'ile isâli bâbında himem-i cemîle-i re'isâneleri bi-dirig buyrulmak ahass-ı mültemisât-ı me'mûrânemizdir ve zât-ı mehâmid-ittisâf-ı sa'idânelerine derkâr olan mezîd tevkîr ve hürmet ve vefîr tebçil ve müveddetimiz merasimi ifâsiyle hatm-i kelâm olundu, deyü kâğıd-ı mersumde mesturdur.

Hâlisü'l-fuad
Strangford

Fi. 6 Zilka'de sene 1239

(3 Temmuz 1824)

افعاله المجهول من غير ان يكون في سائر ذواته

عقله سعادتو سعادته بزرگ کتاب ادبی خندان

عقله و شعوره در کمال مقام صفات انجم و کمال بهش ترجیح از شایسته جهان که طرفه افعال ابتدوی جواب غیر مستطابک مائی بود و جلوه فریب از طرب و تامله با ع

ایده که جناح منقوشه در ذرات نصاب کمال است ذات کثیره صفات که قلباً آگاه و کاه استباهی کواه او ملاحظه جز امکانه دکلدر دولت عبودیت و غیبت

و حرمته اکتفه دولت استحقاقی بود در جرم بدر اولیای امور فزید و فزاند که کوار بنگار بیان و شاه استماری جهان است و در دولت عبودیت و در دولت

سار دنیا فرای به عقد معااهده رضاد و المشرایه آنچه اکتفه دولت که خاطرین رعایه و رضی و لوب بیغیبه فرای اشارت ایدله علاج اسرار و لایه قضیه سی

دولت ابد مدت که ملتزمی مؤدبه اولد یعنی اشرب و قرارون خالی اولد قلمی معلوم ایکن معااهده رسیده نک قدر و مقبولتی موقوفه عملی اولوب

زائنه عبه عبه به مقرر فی نایاب و سار دنیا دولت نسبت اسعاف و انضامی لایه استکباب شرح قبیلدن اولد و تعظیم اولدان معلوم تکلیفی مری

در و در بیخ ایتله اکتفه کبی دولت قدیم و خبر نموده سیدم بر دولت لایقی و بصورتی خاطر مری و مطلب ارش قولن محل قالوری دولت عبه

ابد و اولدک مطلوب و ملتزمی و هر کس که معتبر مری اولان نظامات و خلیه ملکیتی سخی خلد نظر فکده و قایه اولمقی واجب اولد یعنی منقوشه سار دنیا دولت

دخی قواعد اصلیه داخلی سی که امکان حصول طوقن لازم دن ایدوکی و بویا به منعقد اولان عهدنامه به مقرر و مخالف بر سنه اولد یعنی و در شرح

اولد شرح اولد و مطلوب اولان صورت معهوده بر ساعده اولد یعنی تعذیرده اکتفه دولت که اخص و جوهله سخی و دلکیر اولد جفنده نشه شرح

مذکورک اسلوبی بیه غمی با جمله شرط معااهده ناک سلب و ملقا اولسیده برابر اولد روش بومعااهده طرفیند چکلون ساعی جمله و ناعاب

جزایه نک حکمی عبه مشرعی اولن ایجاب ایدوکی اولیای امور فزیدلرک ملحوظ لئی ذرات قرین نصفت رهین مدرک لری اولد قره در ستان و مأموره

ابرار اولدک ماده معهوده به اراده عبه تعلق اید ایکی دولتک لزجمله معااهده رسیده امرن بجز حرف حق ایدک تطبیب خاطر و انجاس دخواه معلوم سخی

اینه خبر پستی قولن فعل ابعالی باشه هم عهد برسانه لری بی دریغ بیرون اخص صلوات مأموره مزدر و ذرات می ارفاق سعیدانه زینه در کار اولد

منیر توفیق رحمت و وفیق محمد رسولتمز رسمی اینا سیله ختم کلام اولدی دید کاغذ در کمال طود

حاله کسور
اسد القدر

۱۹۹
۶۶ (دوم)

Excellence,

La réponse que mon Premier
Doyen, le Sieur Thabert, m'a communi-
hier de la part de Votre Excellence, m'a causé
autant de surprise que de regret; et c'est
certainement ce que ne pouvoit manquer de
provenir un Ministre d'un jugement si sage et
d'une grande pénétration, et de qualité en même
tel que Votre Excellence.

Est-ce là toute l'estime, sont
ce là toutes les bonnes dispositions aux quelles
la Cour d'Angleterre a droit de s'attendre de la
part de la Sub: Porte?

Il est connu que les Ministres
Ottomans n'ont pas cessé de dire et de répéter,
que si la S: Porte a consenti à conclure un
Traité avec S. M. le Roi de Sardaigne, c'étoit
uniquement par égard pour la Cour d'Angleterre
et ils ont toujours donné à entendre qu'elle

à Son Excellence.
Le Reis-Effendi.

n'aurait aucun empêchement à entrer en liaison
d'amitié avec la dite Majesté.

Or, comment il refuse à une
Amie aussi ancienne et aussi bienveillante que
la Cour d'Angleterre, une proposition sur la quelle
est fondée toute la valeur du Traité — qui n'apporte
aucun préjudice à la S. Porte, et dont l'adoption
est pour la Sardaigne d'une nécessité absolue :
proposition, qui n'est en effet qu'un simple acte
explicatif ? et peut on dire après un tel refus,
que l'on a eu des regards et de la considération
pour la Cour d'Angleterre ?

Il est à observer, que de la même
manière que la S. Porte a à cœur que ses
Règles intérieures soient exemptes de toute
atteinte — Règles qui sont en effet respectés
par tout le monde, la Cour de Sardaigne a
également ses anciens Règles intérieurs qu'il
est juste et convenable de maintenir.

Il faut ajouter en outre, qu'il
n'y a rien dans ce que l'on propose qui apporte du
préjudice, ou qui soit contraire au Traité qui
vient d'être conclu ; que dans le cas que l'on
n'adopterait point l'arrangement proposé, en terme

de Commentaire, outre que la Cour d'Angleterre sera surprise et formalisée d'une manière toute particulière ce seroit mettre de côté l'effet du Traité tout entier, et par conséquent toutes les peines et efforts mis en œuvre de part et d'autre dans cette négociation, seroient rendus infructueux et inutiles.

Après avoir soumis tout cela à la considération et perspicacité de V. E. Je la prie d'employer les soins les plus empressés afin que la S. Porte en adoptant l'arrangement qui lui vient amicalement et officiellement proposé, remplisse un objet aussi salutaire que celui de contenter deux amis à la fois, et surtout la Cour d'Angleterre qui a pris une part décidée à la confection de ce Traité.

Je saisis cette occasion pour vous l'honneur de renouveler à V. E. l'assurance de ma haute considération.

Palais Britannique
3. Juillet 1824.

L'Ambassadeur d'Angleterre
 n'a pu recevoir qu'avec surprise, et un regret
 intime, la Réponse que Son Excellence le
 Roi-Osman vient de faire à la Lettre qu'il
 a eu l'honneur de lui adresser le 3. du courant.

On auroit de la peine à croire,
 qu'une proposition, aussi hasardée et aussi
 peu justifiée par la pratique très souvent
 adoptée entre des bons amis / celle d'
 alléguer que de faire un Commentaire sur
 un article particulier d'un Traité, seroit
 vouloir altérer le Traité tout entier / vicieux
 de la part d'un Ministre aussi éclairé, et
 aussi consommé dans les Affaires que S. M.
 le Roi-Osman actuel.

À Son Excellence.

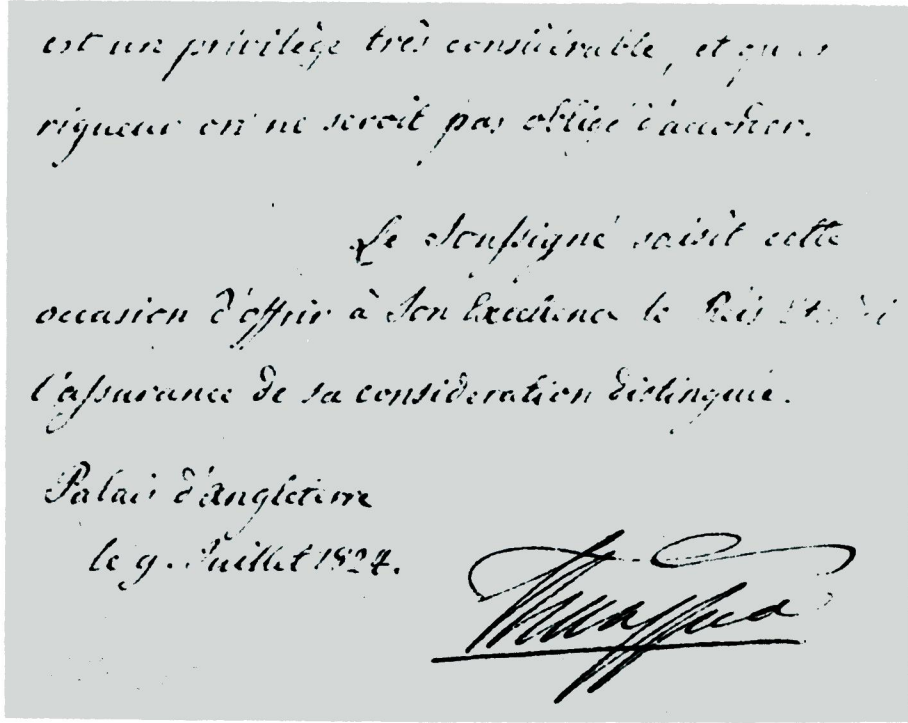
Le Roi-Osman, &c. &c. &c.

Le Sublime sans s'étendre
cependant à réfuter ce point avec S. E. aura
l'honneur d'exposer pour la considération
du Gouvernement Ottoman, que comme le
Traité conclu entre la Sub: Porte et la Cour
de Sardaigne, ne parle qu'à un commerce
d'importation et d'exportation entre les deux
Pays, sans faire aucune allusion aux Règlements
intérieurs - Règlements qui, bien loin d'être
limités à l'article d'une simple quarantaine
qui n'existe point en Turquie, sont soutenus
et inculqués par la Sub: Porte Elle-même -
On a cru donner une preuve agréable de la
franchise et loyauté de la Cour de Sardaigne,
ainsi que de celle qui en a été la médiatrice
bienveillante, en s'expliquant plus en
détail sur cet article, et en désirant même
d'avoir un espèce d'acte additionnel de la
Sub: Porte, pour prévenir tout malentendu

et toute discussion qui pourroit arriver à la suite des temps, entre les Sujets voisins dans le Commerce que les négocians de la Turquie pourroient désirer de faire librement aussi bien qu'extérieurement dans les États du Roi de Sardaigne.

Le Ministère Ottoman ayant contre toute attente, pris de travers un point aussi simple que naturel en soi-même, comme la proposition amicale qui a été faite par le Souverain, et voulant presque donner un caractère à sa demande qui ne pourroit être conçu que dans un moment d'agitation -- non provoquée, aura l'honneur de déclarer que, puisque la Sub: Porte ne veut pas accorder la demande qui lui a été respectueusement faite sur ce point, le Souverain est en devoir d'espérer, que S. M. le Roi de Sardaigne ne pouvant changer en rien ses Régimens

lesaux et intérieurs, ainsi qu'il que ce soit, elle
traitera les Sujets de la Sub: Porte à cet égard,
sur le même pied qu'elle traite les Sujets des
grands Empires les plus favorisés; c'est à-
dire de la même manière dont les Sujets étoient
traités ci-devant, lorsqu'ils faisoient le Commerce
dans les Etats Sardes à leur plein gré et
avantage; qu'en faisant ceci, S. M. ne
porte la moindre atteinte au Traité conclu,
où, comme il a été dit, il n'y a pas la
moindre question de ces Règlements, pas
moins que des Règles particulières établies
par la Sub: Porte dans les Etats, qui seront
scrupuleusement observés par les Sujets
Sardes, à l'instar des autres —; et que
Sa Majesté, par une distinction et trait
d'amitié ultérieure fera jouir aux négocians
Turcs d'une exemption parfaite du 3. p. cent
dans tous les Ports libres de ses Etats; ce qui

Vesika Sıra No: su 47429;
Evrak No: su 5; Sandık No: su 212

İngiltere Elçisi'nin def'a-i sâniyede gönderdiği tezkiresinin tercemesidir.

İzzetlü, sa'âdetlü, rezânetlü Re'isü'l-küttab Efendi hazretleri.

İş-bu mâh-ı Zilkade'nin altıncı günü târihile makâm-ı sa'âdet-irtisâm-ı Riyâset'e dostâne tahrîr olunan kaîme-i muhâleset-rakımamıza cevab olmak üzere izzet-bahş-ı sudûr olan munâvaza-i hiddet-nümâları nezd-i hulûs-veride vüfûr hayret ve farta-i melâl ve mahzûniyyet husûlünü müstetbi' idüğü gülfе-i ta'bir ve tafsilden ganidir. İki dost devlet arasında mün'akid ve mer'î olan ahid-nâme senedi mevaddından bir maddenin hâlisâne tenkiyh ve tashihi zımında şerh-güne bir ilâve zammolunmak maksûd olursa, bi'l-cümle ahidnâme-i ihlâl ve ilgâ eylemek demektir; müdde'ası misillü kabûl ve teslîmi nâ-çesban ve düvel-i mu'teber-i mütehabbe beynlerinde kirâren ve mirâren isticâb ve istisvâbı vuku'u mesbûk ve iyân olan etvâr-ı me'lûfe-i câizeden bir tavr-ı mütevâtirü'l-cereyan olmağla, bu güne mukaddemenin hâlâ ziyet-efzây-i makâm-ı Riyâset-penâhi gibi ehl-i ma'rifet ü kemâl ve ders-hâne-i umûr u mesâlihde mürebbiy-i bi-misâl zât-ı hanîde-hisâlden sudûru melhûz ve mütavakkı' değılidi denilse yeri ise dahi ol mukaddemenin hadd-ı zâtında îrâd ve ihticâca adem-i tenâsübü isbâtında tatvîl-i bahisden ihtirâzen şu vechile Devlet-i aliyye-i ebed-müddetin mir'ât-ı ziyâ-intisâb-ı fazl ve adline arz-ı merâm-ı dosti insicâma ikdâm olunur ki, haşmetlü Sardunya Kıralı ile akdolunan şurût-ı mu'âhedede alel-itlâk ticâret-i âmediyye ve refdiyye şurûtundan bahs olunup tarafeynin kavâid-i dâhiliyye ve zevâbıt-ı mahsûsa-i asliyyesine müte'allik bir kelime meşrûh ve mûnderic olmamağla, hâlbuki kavâid-i dâhiliyye-i mersûmeden memâlik-i vesî'atü'l-mesâlik-i mahrûsa'da isim ve cismi nâ-yâb olan karantina

nizâmı mezkûr değil ise, berü cânibden nice nice mevadd-ı mahsûsayı şâmil ve ümenây-ı devlet-i ebed-müddet tarafından tenfiz ve icrâsına mûcib-i cedd-i kâmil olan nizâmât-ı mülkiyye-i münferide der-kâr olduđu emr-i ma'lûm ve aşikârdır. Mûcib-i istidây-ı hâlisânemiz olan maddenin müstakilen tasrih ve tanzîmi husûsundan Sardunya Kıralı'nın ve tarafeynin mutavassıt hayır-hâhı olan devletin merâmı safâ-i niyyet ve sıdk u istikâmetden ibâret olduğunda şübhe olmayup, taraf-ı bâhirü'ş-şeref-i Devlet-i aliyye'den dahi tahfîren müsâ'desi mercû ve me'mûl olundu ise, bu dahi taviyyet-i hâlise ile olduđu emr-i müsellemdir ki, bundan böyle Saltanat-ı seniyye-i ebed-müddet tüccarı Sardunya memâlikinde hâricen ve dâhilen ticâret mu'âmelâtına râgıb ve hâhişger oldukları takdirce, miyânede kıyl ü kâl ve nizâ' ve münâkaşaya iştigal keyfiyyetlerine mahâl kalmayarak, tarafeynden tayyib ülfet ve kemâl-i muhâdnet ve menfe'at ile dâd u sitâde müdâvemet oluna; kaldı ki, zâtında âsân ve adîmü'ş-şerr ve'l-hüsrân kabîlinden olan teklif-i hâlisânemizi mâdâm evliyây-ı umûr dostlarımız hilâf-ı me'mûl nazar-ı âhar ile münâzaraya sülûk-birle bu resme istikbah ve istib'ad semtine temâyülü tecvîz ve matlûbumuza bayağı nisâb-ı iğbirar ve infi'âlden münşâ'ib bir ma'na itlâkı makamına teveccühü tesvig ederek, bu babda iltimâs-ı me'mûrânemizi müsâ'deden i'raz ederler. Felâcerem şu vechile sevk-ı makal ve beyân-ı hâle mübâderet vâcibe-i uhde-i vesâtet ve me'mûriyyetim olmuştur ki, hürmetlû Sardunya Kıralı usûl-i dâhiliyye-i ezeliyyesini bir kimse için tebdîle nâ-muhtar ve meslûbü'l-vüsû' ve'l-iktidar olup, liman ve iskelelerinde düvel-i kebîre-i Avrupa'dan ihya olan devletlerin tüccar ve tebe'ası haklarında ne vechile mu'âmele oluna gelmiş ise Devlet-i aliyye-i ebed-kıyâmın tüccar ve tebe'asına dahi ol-vechile mu'âmelede kusur olunmayacağı, ya'ni bundan evvel devlet-i vâlâ-rütbet-i müşârünileyha tüccarı tayyib-i rizâ ve hüsn-i irâdet ve intifa'lariyle ne tarz Sardunya memâlikinde ticâret edüp, evkat-güzâr ve rıbh-ı cezile mazhar olmuşlar ise yine ol-siyâk üzere âminen dâd u sitâde med'ûv ve me'zun olacakları ve bu usûl-i ma'kulden mün'akid olan mu'âhede-i dostâneye bir güne şeyn ve halel melhûz ve târi olmayacağı ve vech-i meşrûh üzere mu'âhede-i ma'kude-i hayriyyede usûl-i hassa-i tarafeyn ve rüsûm-ı dâhiliyye-i cânibeynden bahisle bir kelâm münderic değil-iken, Sardunya Kıralı cenabları devlet-i ebed-müddet-i Osmâniyye'nin nizâmât-ı mülkiyye-i seniyyesini tebe'asına sâire kıyasen ri'âyet ettirmekte tecvîz-i kusur etmeyeceğinden başka, vezâyif-i mefrûza-i meşrûhadan hâric ve nef-i cezili müntec olarak, berây-i hürmet ve imtiyaz memâlik ve sevâhilinde bi'l-cümle serbest olan limanlarda Devlet-i aliyye tüccarı yüzde üç resminden dahi mu'af olacakları kazayây-ı mültezeme-i müsellemedendir. Bâki zât-ı mehâmid-ittisâf-ı sa'idânelerine berkemâl olan tevkîr ve hürmet ve tebcil ve safvetimiz merâsimi edâsile hatm-i kelâm olundu deyü kâğad-ı mersûmda mestûrdur.

Hâlisü'l-fuad
Strangford

An-Saray-ı İngiltere

Fi. 13 Zilka'de sene 1239

(10 Temmuz 1824)

Hâlâ hilye-bahş-ı makâm-ı Riyâset-penâhi olan sa'âdetlü semâhatlü Mehmed Seyyida Efendi hazretlerine İngiltere büyük elçisi Lord Strangford tarafından tezkire-i mahsûsadır ki, vech-i âti üzere hurûf-ı efrenciyeden nakl olunmuştur.

İngiltere elçisinin mu'ahharen gönderdiği tezkiresidir.

Sa'âdetlü semâhatlü atûfetlü mezîd mürüvvetlü Efendi hazretleri.

Hâlisâne inhâ olunur ki, cenâb-ı mülâtafet-nisâb-ı kerîmânelerine yakın zamanda bir kaç def'a arz ve inhâya ibtidar olunup, karîn-i ilm-i atûfet-kararları olan bir madde-i ma'hûde-i ma'rûfe ile tekrar tasdi'-i ser-fütüvvet medârlarına muztar olmamız bu senâ-kârlarının hazzı tarafı olmadığı müstağniy-i beyân ise dahi madde-i ma'hûde-i mersûme bu muhiblerinin zâtına ve neng ü nâmusu lâzimesine ahas tarikiyle müterettib ve mühim olmak hasebiyle hasbe'z-zarur ibrâm ve iltiması istimrârına mecbûr olup, uğur-ı übbehet-mevfûruna bunca sa'y ve gayretim mesbuk ve savb-ı âtfet-intisâbına rağbet ve hürmetim hadd ü hesabdan efvân idüğü derece-i sübût ve bürûza makrûn olmuş bir devlet-i mu'azzama-i dâyimül-ebühenin bâb-ı mülâtafet-nisâbına müste'nifen ve mütevessilen mürâca'at etmemek nice kâbilidir. Bu def'a vâkı' olan iltimâs-ı mahsûsânem İngiltere Elçisi'nden umûr-ı âliye-i Hâriciye Nâzırı Efendi-yi bi-nazîr hazretlerine değil bi'n-nefs fütüvvetlü semâhatlü Seyyidâ Efendi cenablarına Lord Strangford tarafından tevsîyk ve takdîm olunur iltimâsât-ı mültezeme kabîlindendir. Miyânede resmen cereyan eden mesâlih-i muhtelif-i me'mûrede her bâr re'y ü efkârımız hâlet-i tevâfuk ve tetabukda bulunmak müyesser olmaz ise, bu tabi'at-ı maslahatdan münba'is bir hâldir. Kasdî ve ihtiyarî değildir. Herkesin vâcibe-i uhde-i takayyüdü olan işi kendi merâmı üzere rû'yet ve temşiyet edeyim sevdây-ı âdiye-i me'lûfesinden müteferri' bir tavırdır ve-lâkin ferîdâne ve mahremâne arzı rûşen maddelerde bu böyle değildir. Ve böyle olmak dahi câyiz ve lâyük etvardan hâricdir. Dostluk mukâbelesi yine dostluk vedâd ve vüsûk ve i'timad mukâbili yine vüsûk ve i'timâd mu'âmelesiyle olmak âdâb-ı meşrûta-i mu'tebaredendir. Benim sa'âdetlü rezânetlü Efendim hazretleri, hakikat-ı hâl ve hikmet-i merâm-ı mâfiy'ül-bâl işte şu vechile beyâna iştigal lâzım gelmiştir ki, bu senâverleri Sardunya Mu'âhedesi temhidine i'tinâ hilâlinde bir maddede kusurum vâkı' olup, ya'ni şurût-ı lâzime kabilinde bir şartın dahi derci iktizâ eder-iken tarafımdan gaflet ile ilâvesi terk olunmağla, gafilen vâkı' olan hatây-i mezkûru ise İngiltere Devleti olsun, Sardunya Kıralı olsun hiç biri kabûle ve sükût ile setr ü iğmâza râzı değildir. Her vilâyet ve devletin usûl-i mahsûsası vâkı' olduğu ma'lûm olduğu gibi devleteyn-i müte'âkîdinin dahi tekâlif-i âdiye ve rûsûm-ı dâhiliyyeden ibâret nizamları derkâr-iken bahs ü iymâsında tekâsül olundu. Usûl-i amme-i mersûme ise herkesden mer'i ve ma'mûlün-bih olarak bi'l-cümle ecnebi ve vilâyetli tüccardan dahi mûra'ât oluna geldiği emr-i ma'rûf ve mansusdur. Hâl böyle-iken vâkı' olan hatânın çâresi tedârîki ne derecede ehemm olduğu zâhir ve bedihi olmağla, çâre-i mersûmenin istihsâli ancak cenâb-ı mürüvvet-me'âb-ı atûfet-iktisâbın bu muhlislerine mu'in ve destgîr ve mutavassıt ve zahîr olmağla müyesser olabilir. İhtimâl ki, mu'âhede senedi imzâ olunmaktan evvel niçün bunu mülâhaza etmediniz deyü taraf-ı sa'âdetinizden bess-i kelâma teveccüh buyrula. Vâkı'a bu babda hakk yedinizde olduğu kâbil-i inkâr değildir, lâkin bu dostunuz Sardunyalı değilim, maskat-ı re'sim İngiltere memleketidir. Bir ecnebiye göre vilâyeti olmıyan düvelde birinin kavâid-i asliyye-i dâhiliyyesi dekayıkına vukuf-ı tammı olmamak ayıb değildir. Özür ve tesâmuha sâlih olduğu erbâb-ı adl ü insâf indinde zâhirdir. Fi'l-vâkı' hata etmişimdir; lâkin gaflet ve tesâhülden neş'et etmiş bir hatadır. Bu ârıza-i gayr-i ihtiyâriye sebebiyle melâ-i nâsda ırz ve nâmusum şikeste ve saha-i ibtizâle endachte olmak dahi muvâfik-ı de'b-i mürüvvet değildir. Taraf-ı mülâtafet ittisâfınızdan bir kelime-i tayyibe

ısdâriyle ırzım yerine gelüp, hâlel tatarrukundan masun olmak keff-i kifâyetlerinde merhundur. İşte bu ânâ gelince re'sen ve zâten cenâbınızdan bir nesne niyâz ettiğim yoktur. Sizden ilk mes'ûlüm bu iltimâs-ı vüsuk şümûldür. Cenâb-ı sa'âdet misillü bir zât-ı âlî-nijad dostumuz redd ve dirig olunmasını lâıyk görür mü? Dersa'âdet-i medâra gelüp, ikâmet edeliden beri mâye-i ikdâm ve inhimâkini Saltanat-ı seniyye'nin hayr-ı umûruna ve Atebe-i aliyye'nin hukuk-ı celîle-i seniyyesi siyânetine ve şân u ünvanı hıfzına sarf etmiş bir şahs-ı sadakat ihtisâsın muhabbet ve gayreti mukabelesinde böyle bir ehven ve eshel maddenin redd ve müdâfa'asiyle ifây-ı şerâyit-i mükâfât olunmağa râzı olmanızın ihtimâli varmı? Devlet-i aliyye-i ebed-müddetin meyâmin-i umûruna ve levâzım-ı şân-ı âtufet-ünvânına münâfi bir kazıyye olaydı îrad ve iltimâsına mübâderet etmiyeceğime beni cenâb-ı ma'rifet nisâb kadar bilür bir zât-ı güzide-sıfâtın kalb-i âgâhı dahi şâhid ve güvahdır. Mûcib-i iltimasım olan madde mevadd-ı me'lûfe-i cariyyeden idüğü emr-i sarıh olmağla, taraf-ı sa'âdetinizden redd ile mu'âmeleye karar verildikde bu dostunuzu gayet ile mükedder ve mahzun görmek şıkkını ihtiyar etmiş olacağınız bedîdâr olur. Çend rûz mukaddem nâdiy-i şeriflerine berdâşte kılınan takrîr-i dostânemize bir cevap tesvîdi takdîmine ictirâ olundu-idi. Savab-dîd-i sa'âdetleri olmak feyzine musûl olmamağla, bu def'a derûn-ı hulûs-nâmeğe mevzû'en diğeri bir müsvedde irâdına ibtidâr olunur. Ol siyâk u sibakda çend satırdan ibâret bir takrîr-i sâmi şerefrîz-i sudûr olsa tayyib ve teşekkürüme vesîle-i müstakile olacağı tafsilden vârestedir. Madde-i mültemese hadd-i zâtında kazayây-ı müzâcât kabilinden olup, azîm ve kâr-ı mühimm olmadığı zâhir olmağla, cenâb-ı sa'âdet-nisab-ı mülâtefet- intisab misillü, kemâl-i nasfet ve zekâvet ve ulüvv-i himmet ve sehâvet sahibi bir efendi-yi âlî-şâna göre incâc ve is'âfından istinkâf sezavâr ve karîn-i emel ve intizâr değıldir. Benim atüfetlû, necâbetlû Efendi dostumuz bundan ahd-i karibde İngiltere diyârına revâne olup, ol-tarafda bulunmamız muktezi düşmekle, üç dört mah için İngiltere cânibine azîmetim lâzım geldiğini Baş-tercüman'ımız duâcıları ifâde edecektir. Niyetimin mutlaka avn-i bârî ile müddet-i merkûme zarfında avdet edüp, şita mevsimi hulûlünden evvel yine makâm-ı sefâretimde kâim olmaktadır. Sahibim İngiltere Pâdişâhı hazretleri ve vükelây-i devleti dostlarınız ile görüşmeye muvaffak olurum. İngiltere'de iken dahi Devlet-i aliyye'nin hizmet-i seniyyesinde bulunmam ihtimâlden dûr değıldir. Beni Âsitâne'den mutayyibü'l-hâtır ve mesrûrû'z-zamîr göndermeye himmet-i dostaneniz mebzûl kılındıkda, şâkirü'n-ni'me olacağımda şekk ve şübhe yoktur. Ve hılâl-i gıyâbımda dahi hamıyyet ve şükranıyyetimi ibrâz ve isbâta medâr olacak nice etvâr ve ahvâl hulûli ihtimâlden hâli değıldir. Mevzû-ı mes'ûlüm olup, zâtında sehlü'r-reviyye olan maddenin bir cüz'i eser-i muhabbet ve rağbet izhârı müsa'âdesine i'tinâ buyurmanız derhastedir. Müsa'âdenizden nâdim ve müstenkif olmanızın ihtimâli yoktur. Devletiniz için bunca mesâ'i-yi cemîle-i hâlise ibrâzına nâil olmuş ve bundan böyle dahi hidemât-ı meşkûre-i seniyyesinde bulunmak arzusunda olduğı sübût bulmuş bir dost-ı sâdık için cenâbınızın dahi bir cüz'i mes'ûlü is'âfına mübâderet edeceğı vüsûk-ı tam ve emel-i hulûs-ı fercâm ile me'mûl ve intizar-gerde-i safvet şümûldür. Bâki zât-ı güzide sıfatlarına olan kemâl-i tebcil ü muhabbet ve tevkîr ü safvetim merâsimini izz-i kabûle müsûl buyurmaları mercûdur efendim.

Hâlisü'l-fuad
Strangford

Fi. 13 Zilka'de sene 1239.
(14 Temmuz 1824)

خالصه ایست مقام ریاستناهی اولاد سعادتو ساحتو محمد سید اخذی حضرت مدینه اکتفده بولک اچیسی لور داسه انفقور دلفرزه نیکن مخصوص درک وجه آتی اوزره حروف افزیدر دن نقل اولمشدر

دینتیه ایچینک موقد کومرینق تریک ایچینک

سعادتو ساحتو عطفونو منبروتونو افغند حضرتلر

خالصه ایست انها اولمورک جناب ملطفت نصاب کربانه زینده بقیم زمانده برقاچ دفعه عرض اولنبار ایشدر اولمور فریب عم غلوفت قراری اولان براده معبوده معبوده ایله کتور تصدیق سرفوت مداریزه مضطر اولمور بوشنا کارلرینک مطلق طرفی اولدیق مستغنی اییانه ایسه مضمی ماده معبوده رسوبه بولمورینک زانده نزلک ناسکی لازیمه انقد طریقیه مرتبه و ام اولمور حسیبه حسب خنقدن ابرام و اکتماسی استراریزه مجبور اولمور اعذر ایت سو فویرنه بوخه سسی و غیره مسوبه و سیر عالمت اشابه وقت و رسم حدیج ایله افزیدن ایدوکی درجه ثبوت برورزه معبوده اولمش بروروت معطره دیم کوبه نیکه بایه ملطفت نصابنه مستانفا و متواتر رحمت ایتامک نیجه قابل دور بورقده واقع اولان اکتماس مخصوصانم اکتفده ایچینکده امور عالیله خارجیه ناظری اخذی و نظمه حضرتلر نه کل بالکنس فریتلو ساحتو سید اخذی جنابلر نه لور کسره انفقور طرفنه توسیع و تقبیم اولمور انتماسات ملتره قیلنیزر بیانه ده رسماً اهراب ایدر مصالح مختلفه مانوره ده هبار رای و انکار حالت نواضی و نظایقده بوشمق بیسرا اولرایسه برطیعت مصاحدن نبعت برجالدر تعدی و اختیار و کلدر هر کسک و جمعه عهد تعدی اولان ایشی کدولوی اوزن رویت و ثبوت ابع ایم سوزی عاید مالونه سندن متفرع برطوردور و لکن فریلر و هممانه عرضی ماده لوره بوبویله و کلدر و بویل اولوی دخی جائز ولایعه اطردن خارج در درینلوق مقابله سینه درینلوق ورزد و ورتور و عثمان حقالی ینه و شرقی اقطاع معامکسیله اولوی ادب مشطه معنیه دندر بنم سعادتو دزانتو اوقم حضرتلر حقیقت حال و کتک ابرام مافی کمال ایشنه مش به ایلر بیانه ایشنگال لازم کلمتدر که بوشنا اولری ساردنیا معاهه سسی عمره یینه اعتنا خلالت براده ده تصوم واقع اولوب بعضی شرور لازم قیلنیه برشطلک دوقورسی افتضا ایدر ایکن طرفدن غفلت ایله علاوه سسی نزلک اولمغله غافلوا وقع اولان خطای ندر کورسی ایسه اکتفده دولتی اولوی ساردنیا قرالی اولونو هیچ بری قبول و کورت ایله سسرا غماضه رضی و کلدر هر لایته و دروزنک اصله مخصوصی وقع اولدیق معلوم اولدیق کچی دوقیم متعاقبیتلک دخی تکالیف عاید و رسوم داخلده دن عبارت نظامدی درکار ایکن بحث و ایشکنده نکاسلا و دخی اصله عایده مرسوم ایسه هر کدر دخی و کولوب اولدیق باجمه اجنبی و ولایتی بنامده دخی مرعات اولنه کلمتکی اسعوفه و خصوصه حال بولر ایکن واقع اولکسر خطانک چاره سسی تاریکی ندر چوده اجم اولدیقی ظاهر و برین اولمغله چار رسوبه نیک سستی ای آجمنی جناب برمت مانک عطفونک اکتسابک بولمغله معین و رسکبدر و سسرا و نظیر اولمغله بیسرا اولدیق بلور احزاب که معاهه سسی امضا اولمغله اول نیجه بونی ملاحظه ایتدیکنر و بو طرفه ساد کتور دن بش خلاصه توجه بیویم واقعا بولر ایتدیجی کتورده اولدیق نایب انقار و کلدر لکن بولر کتور ساردنیا لور دحل ایم سسره رشع اکتفده ممکن در بر جنبی بولک و لایق اولیان دولک برینک قوراصیه ایشی دوقیمه و قورفا نای و لمامت عیب کلدر عند و ساسی صالح اولدیق ارباب عمل و انصاف عندنه نلا هدر فی کوا وقع خطا ایشمدر ایکن غفلت و ساهلده نیشت ایش برخطا در بوعاضه غیر اختیار بیسیله ملانامده عرض و نامتیم کتسه ساهه ابتداله اولمغله اولوی دخی طرفه دیر برتر کلدر

طرف ملولت انصاف کزیدن بکلمه طیبه اصدری ایله عیشم برینه کلوب خلد نظر کزنت مصون اولموش کف کفایانک ره موهومد ایشته بکره کلغورماً
وزاناً جنا کزیدن نیرسنه نیاز ایتدیکم بو قدر سندن ائک مسولم بولکئس وئوق کئولدر جناب سعادت شلماو بزات عالی نزار دوکمز رو وریغ اولوشی
لایم کوسدی در سعادت ملره کلوب اقامت ایدر ییدنبرو مایه اقدام وانها کنی سلطنت سینه ناک خیر امورینه وعبه عیه ناک مقصود جمیله سینه سی
میانشه وئان و عظمائی حفظنده صرف ایش بشخص سعادت اختیاسک محبت و غیرتی مقابله کنی بویله براقرن واسهل ماده ناک مدور و دفعه سیل ایضاً ایش
سکافات اولوغه لولموش اولکئزک احتیاطی لولموش دولت عبه ابروت ناک میامن امورینه و لولموش شان عالمت علاننه منافی برقیعه اولادیرک ایلر اولکئشنه
سارته ایشیکجه بنو جناب سعادت نصاب قدر بیلور بزات کزین صفاتک قلب اکا هی دخی شاهد وکلهر موجب انکتم اولون ماده مؤاز و لولموش جاریه
ایدیکی اصریح اولغله طرف سعادت کزیدن رد ایله معامله به قرار ویرلدرکه بود کزنگی غایت ایله مکدر و محوره کورولک شفقتی اختیار ایش اول کزنگ
بیدار اولور چند روز مقیم ناری شریک لینه ایتدشته قندان تقصیر و سکانه فرجه بیلور سوسدی تقدیرنه اجتر اولوشی ایش حصول بر سعادت کز
اولموش یغمننه موصول اولما غله بودغه درون خلوصنامه به مضموعاً دیگر برسوزده ایلرینه ایتدر اولور اول سیدانه رسا قده چند شرطون عبارت
بیر تقرب ساسی شرفیزر صدور ایش تطبیق کزنگ مرسید استغله اولرجه فیصله وارستدر ماده ملتفه حد داننده قضایای نزهاده فیصله
اولوب عظیم و کار اتم اولدیقی ظاهر اولغله جناب سعادت نصیب ملولت انتساب شلماو کواک نصفت و ذکاوت و عاقبت کسوات صاحبی نوری عالیشان کز
انجام لولموش استکفاف سزاور و قریب اصل و نظر ایدرکنم بنم عطف و تقوی نجایلو افقه حکمت بزرگ عید قریب الکنده دیارینه مله اولوب اولر فرجه فرزان
مقصود کزنگله ایش درت ماه ایچون الکنده جانشنه عیشم لازم لدرکنی بشور زجهانمز دعا ایچر افاده ایش چکر نبع مطلقاً عوون بار کجا ایله مدد و تقور فرجه
عورت ایدوب شتاسومی حلوننده اولرینه مقام سفارته قائم اولقدر صاحب الکنده پادشاهی عفرندی و وکلوی دولتی در کزنگ ایله کوشمک موق اولور
الکنده ده ایکن دخی دولت عبه ناک حفت سینه سنده بوئم احتیاط دور وکلدر بخاستانده مطوبه خاطر کسر کفینه کوندر که همت در کزنگ بندور
قندقی شاکر کئوده اولرجه شاکر کئبه یوقدر و خلول غیابم دخی حیت کزنگ ایتمی ایلر و ایشانه سزار و وجهه نیجه اطوار و حوال معلوق احتمال کز خالی
وکلدر مضموع مسولم اولوب داننده سهول کویله اولکس ماده ده بجز نی ایش حیت و غیبت اظهاری ساعده سنه اعنا بویکز در خلوسدر سعادت کزیدن
نادم و سسنگت اولکئزک احتیاطی بو قدر دو کزنگ ایچون بو نیج ساعی جمیله خاصه ایلرینه نایل اولمش و بوزنک بویله دخی خدوات شکوره سینه سنده
بدرنق آرزو سنک اولدیقی شوق بولمش بر دوست صادق ایچون جناب کزنگ دخی بجز نی مسول ساعده سعادت ایش بکی و قور نام و عمل خلوص
فرجام ایله ماسک و نظر کردر صفوت شمولدر باقی ذات کزین صفات لینه اولکس کواک تجیل و حیت و تقوید و صفون ماسحنی غقبور موصول

حاله کعود
اسد سعادت

۱۷۹
(۱۷۹)

بیر و ایش مجبور ایش

Taraf-ı Devlet-i aliyye'den i'tâ buyurulmak üzere İngiltere Elçisi'nin vermiş olduğu takrîr-i resmî müsveddesidir.

Bu def'a asâletlû İngiltere Devleti Büyük Elçisi ve hasbe'l-maslaha haşmetlû Sardunya Kırâlı cenablarının mürâhhası Lord Strangford dostumuzun Kırâlı-ı müşârünileyhin memâlikinde câri ba'zı usûl-i dâhiliyye ve hukuk-ı mülkiyye bahsinden dolayı takdîm eylediği takrîrin tercemesi mânzûr-ı âlî ve me'âl--ü müfâdı karîn-i ittıla'-ı sâmi olmuşdur. Devlet-i aliyye-i ebed-devam ile tarh-ı mebâniyy-i hulûs u müvâlât ve akd-i revâbıt-ı selm ü müsâfât zımında Sardunya Devleti'nin cereyan eden hâhiş ve ikdâmına ri'âyeten taraf-ı Saltanat-ı seniyye'den müte'âllik olan müsâ'de-i aliyye ve mu'âmele-i seniyyeden maksad, devlet-i müşârünileyha hakkında ancak icrây-i merâsim-i dostî ve ri'âyet-kârî olup, kavâid-i asliyye ve hukuk-ı mülkiyyesine halel getirmek irâdesi olmadığından başka, mâdâm kavâid-i mülkiyye-i mersûmesi mu'âhid olduğu bi'l-cümle devletlerin tüccarı hakkında icrâ olunup, bi'z-zat Devlet-i aliyye-i ebed kıyam teba'asına muhasses olmayup, ma-tekaddümden mu'tad olan rûsûm kabilinden ola ve Memâlik-i mahrûsa'ya âmed ü şûd eden Sardunya tüccar ve züvvârı, Devlet-i aliyye-i ebed-devâmın bi'l-cümle nizâmât-ı dâhiliyye ve hukuk-ı mülkiyyesine tamamen ve kâmilen tevâfuk ve mutâvî'de kusur etmeyeler. Sardunya memâlikine dahi iyâb u zehab eden Devlet-i aliyye tebe'ası tarafından ka'ide-i me'lûfe-i âdiyyelerine münâfi hareket vuku'u tecvîz olunmıyacağı musammem olmağla, Elçi Bey dostumuzun istid'asına ve devleti tavassutuna nazaran iş-bu takrîr-i âlî imlâ ve Sardunya Devleti'ne ifâde olunmak üzere mürâhhas-ı mümâileyhe i'tâ olundu.

۵

مشهد در لندن در روز ۱۰ آبان ۱۲۸۰

بر دفعه اعمالیو انگلته درونی ببولنجی و سیدکلیو شملو ساردنیا قرالی جنابلرینک شخصی لورد سترانگفورد دوتوزک قزالشارالیهک مالکنده جاری بعضا اصول داخلیه و حقوق ملکیت جنسین طولوی تعین ایدرکی تعینک نرجه سو نظری عالی و مال و مفادی قرین اطلاع سالی اولشر درون عین ایدر اولی طرح مبانی خاص و مولات و عقد روابطم و صفات منتهه ساردنیا دولتهک جریان ایدک خواهش را قدرته رعایه طرف سلطنت سینه و متعلق اولان مساعد عین و معامله سینه دن مقصد دولت شارالیها حفته آنجی اجرای مراسم دولتی و رعایانکاری اولرب قواعد اصبه و حقوق ملکیت سنه خللا کندر ملک ادره سی اولدیغینده بشفه مازام قواعد ملکیت، رسووسی معاهد اولدیغی باجمله دولتهک تجاری حفته اجرا اولوب بالکرات دولتی عین ابرقیام بنقسه مخصص اولوب مانتقده معناد اولان رسوم قبیلده اوله و مالک محرم برآمدیشد ایدک ساردنیا تجار و زوری دولتی عین ایدر اولان باجمله نظامات داخلیه و حقوق ملکیت سنه تماماً کلاماً قرائق و تقاضا و قصور ایدیر ساردنیا مالکنده دخی باب و ذهاب ایدک دولتی عین بنقسه طرفنده قاعده رالوت، عاید لرینه منافی حرکت و تعویج تجویز اولدیغی معنی اولمغله ایلچی بک دوتوزک سینه کسنه درونی کویطه نظر اشبو تقریر عالی املا و ساردنیا دولته افاده اولغی اون شخص سوی ایدک اعطا اولدی

Hizmet-i Riyâset'den İngiltere Elçisi'ne cevâbı hâvi yazılıp gönderilen tezkirenin suretidir.

Sardunya maslahatına dâir geçen gün tercemanınız Chabert vâsıtasıyla tebliğ olunan ifâdât-ı dostânemize cevâben irsâl olunan tezkire-i vâlâ-kârîleri me'âl ve mefhûmu ma'lûm-ı hâlisânemiz olarak, sûret-i hâl taraf-ı eşref-i hazret-i Sadâret-penâhiye dahi arz ve ifâde olunmuştur. Devlet-i aliyye'nin Sardunya Devleti ile akd-i mu'âhedeye bilâ-zarûret muvafakatı mücerred dost-ı ehassı olan İngiltere Devleti'nin hatırına ri'âyet kazıyyesinden nâşi olup, alel-husus emsâli hakkında memnû' olan Kara-deniz ticâretine dahi başkaca ruhsat i'tâsile kazıyye-i mürâ'atı tamamca isbât etmiş olduğu müselleme ve aşikâr olmağla, tezkire hâcet yoktur. Her ne ise mu'âhede-i mezkûreye müte'allik mevad ve şerâit tarafeyn me'mûrları beyninde bi'd-def'ât müzâkere ve muhâbere olunarak, nihâyet iki tarafın usûl-i menâfi' ve ticâret ve iktizây-i mevki' ve maslahatlarına göre kararlaştırılıp öylece temessükleşilmiş ve ba'dehu ol-vechile sudur eden cevâb-ı âli keyfiyeti ol-esnâda cânib-i dostanenize bi'l-vâsıta tebliğ ettirilmişidi. Muahharen tercemanınız Chabert'in ifâdât-ı vakı'ası bi'l-istimâ' mukaddemki cevâb-ı âli usûlüne tatbiykan lâzım gelen ecvibe-i sâibe-i müfessiresi etrâfile kendisine tebyîn ve tefhîm kılınmış olmağla, bunda tekrîr-i cevab ve izhâr-ı isti'câba mahâl yok gibidir. Ezcümle tercemân-ı mümâileyhin cânib-i dostanenizden getirdiği bir nevi' takrîr müsveddesi mütâlâ'a olunup, güyâ Sardunya memâlikine giden tebe'a-i Devlet-i aliyye'nin ale'l-ittlak ol-tarafların nizâmât-ı dâhiliyyesi tahtında olmaları sûreti maünderic ise de ta'rif ve beyândan müstağni olduğu üzere düvel-i mütehabbe tebe'asının yek-diğerin memâlikindeki nizâmât-ı dâhiliyyeye mütâbaatları kazıyyesi nass-ı mu'âhedâtlarında tasrih ve ta'dat olunan mevadd-ı mukarrereden hâriç meselâ karantina nizâmı misillü şeylere şâmil olduğu derkâr ve bu dahi cemi' devlet ve memleketlerde tabi'atile böylece câri ve mer'î olarak bu usûle hiç bir tarafda muhâlefet olunmadığı ve beyne'd-düvel başkaca senedleşilmek tekellüfüne hâcet olmadığı âşikâr olup, fe-emmâ cenâb-ı kiyâset-me'âbinızın bundan maksûdunuz nass-ı mu'âhede de musarrah olan mevadda dokunmak sûreti ise bu keyfiyet hey'et-i mu'âhedeyi ihlâl ve ilga demek olacağı bedîdardır ve olmaklık ile esas mu'âhedeye hâlel gelmez diyebilmek muhâl olduğundan başka, şimdi bi'l-farz Devlet-i aliyye dahi mu'âhid olduğu devletlerden ve ez-cümle İngiltere Devleti'nden kendi beynlerindeki uhûdu çiğnedecek suretle ba'zı nizâmât-ı dahiliyye menvîyâtını der-hâtır ederek, kabûlü için böyle bir mübhem takrîr istemek lâzım gelse muvafakat olunur mu, olunmaz mı? nezd-i dirâyetinizde burası mülâhaza ve muvâzene olduğu gibi tarafımızdan başka cevâba hâcet kalmaz ve kezâlik meselâ sözü mübhemlikden çıkar ve bir de (?) mu'âhede-i mezkûrenin ba'zı maddesine atf ve tasrih olunmak lâzım gelse dahi yine bir vechile tecvîz olunamaz ki, beyne'd-düvel mün'akid ve mukarrer olan mu'âhedenin bir maddesi değil velev bir kelimesi sonradan şerh ve tefsîr.... ma'nâ-yi aslisinden tağyir olunmak lâzım gelse mevadd-ı mu'âhede topdan mülga hükmüne gireceği zâhir ve bu misillü teklif-i na-sevâbın sâir düvel beyninde dahi irâd ve kabûlü müsteb'ad görünüp ale'l-husus Saltanat-ı seniyye'nin bu ânâ kadar düvel-i mütehabbe ile vâki' olan mu'âhedeleri akibinde bu sûretin vuku'ı nâ'mesbuk ve sirâyetce mahzur ve mazarratı bedihi ve bâhir olduğundan her ne vakit olsa tecvîz edememekde ma'zûr ve böylece tekrîr-i cevâba mecbûrdur. Hemen bi'l-hayr ve'l-meymene akd ü tasdik olunan mu'âhede hâvi olduğu mevadd u şerâyit her ne ise tarafeynden temâmen ve kâmilan icrâ ve ifâsına ihtimam olunmak lâzım gelerek, cenâb-ı sefâret-me'âbinız dahi öteden-berü mevsuf olduğunuz rezânet ve dirâyet iktizâsına müterettib olduğu vechile lisân-ı safvet-nişan Devlet-i aliyye'den mukaddem ve mu'ahhar irâd ve tebliğ eylediğimiz cevâb-ı ba-savab ve ma'zeret-i hakikat-me'âbı kabûl ve teslim ve bu vechile dahi merâsim-i

dakika-dâni ve kiyâseti tetmîm eylemeniz me'mûl-i hâlisânemiz idüğü beyânile tezkire-i muhâleset tahrîr ve terkîym ve zâten der-kâr olan fart-ı hürmet ve i'tibârımız bu siyâk ile dahi isbât ve tevsîm kılındı.

نشره در تاریخ ۱۳۰۲ هجری قمری
در شهر تبریز
مطبعه مطبوعاتی تبریز

سارینا صلحی دزیکه کون نجهانکرت سابر واسطه تبلیغ اونان افارت هوسانه فرج جویاً ارسال اونانه نکرخ ولوکا یزیک
مال مقبولی معلوم خالصاً مزاول رق صورتحال طضا اثرن هفت صدریناهی به دخی عرض و افاره اونکدر چون عیدیک
سارینا دوتیلد عصد معاهه به بوضوره مؤفق بوجوت افضی اولون انگلره دونسک فخرینه رعایت قضیه سنه ناتی
اولی علی الخصوصی اسانی هفتنه منوع اولونه فرج مرکز تجارتی دخی بسفهر هفت اعطاسیله فیضه رعایا تا بیان اسمی اولینی
سلم دانکار اولغنه ترکیه حاجت بوند هر نایر معاهه نکور به مناعه مؤدوق ایبط طریقته تدوری بختیج بارانغان نذکر
دخی به اولرق نایب ایکی طرفک اصول شایع و تجارت وانضای موقع وصلی بینه کور فرانسه بیلوب اولی کیشکلم او
اولو عهد صدور بیدن طریقته تصدیق دردی دخی مبارکله رسم معاهه تکمیل اولندر حال بودایکمه نکراونانه تصدیق در
سارینا رسمک ایسی کلمه کویا طریقته تجارتی منفعی منعمه اولو اولوره سارینا چونک خارج از معاهه ملغنی بعضی سوارک
بسفهر سنه کلمنی هفتنه جانب دوسانه زردن بر فطه تقریر و برش و طرزین دخی اولی امور فخرانه تبلیغ اولینی اولی ده نکراونان
معاهه مقرر نک هیئت جامعه سی طرفیک صلحی مؤافقه اولوزم اولوب بید جک سوارک جلدی بیط و حاوی و معلوم و اضافی
ستغنی اولو عهد بیلر سیه روت عیدیک بوندن خایر تجاوز رضی و لیب سارینا دخی ایجاب ایتمیکه بنا ر صدور ابره بودایک
کیفیتی اول اناره جانب هوسانه کن بالواسطه تبلیغ ایتمه سیدی مؤهرا نجهانکرت سابرک افارت و فدی بالاسماع مقدسک
بودایک علی اصول تطبیقاً لازم معلوم اجوبه صایبه بعضی سی طرفیه کت و سنه نتیجه و تقریر فلتیج اولغنه بینه تکبر جواب
واظرا استی بکل بود کبیر از جمله ترهان سوی ازلک جانب هوسانه کوزن کتور دخی بینه تقریر سوره مطالع اولوب کویا
سارینا مانکه کیدنه تبعوت عیدیک علی اولو عهد اولو طرفک نظامات و ضلیح تخش اولوی صورتی منیر اولی ده تعریف و بیان
ستغنی اولینی اولوره قول سما بید سیک بکدی بک مانکنه ک نظامات و ضلیح شایفدن قضیه سی نفس معاهه فرته نسیج
و تعداد اونانه سوار مقرر دن خارج سلا و اتنه نظامی سوس سیک شامل اولینی درکار بود دخی جمع روت و ملکدره طبییله
بویلی جاری و مرئی اولرق بواسطه هیچ بر طون مخالفت اولینی و بیبه الدول بسفهر سنه سیک تکلفه حاجت اولینی اشکار
اولوب فاما جانب کبیا تخم بک بوندن مقصود کز نفس معاهه ده مخرج اولی موده طون فخرانه صورته ای بویکیف هیئت معاهه
اصول و افاد بک اولینی جیرا در و بید اولو عهد ایس معاهه به فصل کز دیر بیک مال اولی بیدن بسفهر سیدی بالقرض
روت عید دخی معاهه اولینی روتلورن و از جمله انگلره دوتندن کت و بیلر که عبوری چکنده جک صور بیلر بعضی نظامات
راضیه سوباتی در ظاهر بک قیو بون بود بیریم تقریر استمک لازم کلر مؤافقه اولوری اولی نیمی ندر دزیکره بورسی

مدافطه و موازنه او زینتی کیمی طرفین لایق بوجا هایت فالز و کذلک سدا سوزی بهر ملکه ده عیاق و بیع معاھدہ مذکورہ نیک
بعضی ماره نہ عطف و نفع او نغمہ لوزم کلر دنی بته بروجید تجویز اولنیز که بیہ الدول متعقد و مقرر اولون معاھدہ
بر ماره کلر دلور کلر ملکه دن سح و تقبیر زینتد معنای اھلیسندن تغیر او نغمہ لوزم کلر مؤد معاھدہ طوبیہ ملی
حکومتیہ کی ظاہر و بوسللو تکلیف ناموںیک ساز قول بلیغ دنی ایراد و قبولی مستعد کویسوی علی الخصوص سلطنت سیک
بولان قدر قول سجا ایراد وقع اولون معاھدہ لری عقیبند بر - ^{میر} دنی ناسیون در ایچ کوزور و مضری بدیرای و باھر
او دیندن هر نوقت اولر تجویز ایرانکده معذور دیوبلی تکریب جوب کجور در همان بالخیر و الیمہ عقد و تصدیق اولون معاھدہ
هاوی اولرینی مؤد شرایط هر ای طرفینہ تماماً و کما ملابطل و ایفا نہ اھتام او نغمہ لوزم کلرک جناب سفارتکار دنی
اوز نبرو مصروف اولر بکنر زراعت و رزانت اقضا نہ مرتب اولرینی و جیلد لاسر صفونشاہ روت علیہ دن مقدم
و مؤخر ایراد و تبلیغ ایلیکریجوب باصوب و معذرت صیقلتاً اقدال و تسلیم و بوجود دنی مراسم رقیقہ دانا و کیماسی تجمیع ایلیکری
ماحول فالصا مزاج و یک بیانیجہ تذکرہ میالہ ^{نک} نادر کار اولونہ قسط حیرت و اعتبار بوسیا اولر
دنی آسان و نوسر قلندک

Vesika Sıra No.su 47426. 2 No.lu Evrak leffi 7. Sandık No. 212

Makām-ı Nezâret-i umûr-ı hâriciyye'ye şehr-i Teşrin-i evvel'in beşi tarihile Sardunya Sefâreti Ser-kâtibi tarafından takdîm olunan bir kıt'a takrîr-i resmînin tercemesidir.

Zîrde mersûmü'l-imzâ Romovano, Sardunya Devleti'nin nezd-i Saltanat-ı seniyye'de maslahat-güzârlık me'mûriyyetiyle bulunan majör Ceneral Fredrik Montilio'nun iş-bu şehr-i Teşrin-i evvel'in üçü tarihiyle füc'eten vefâtı haberini makâm-ı Nezâret-i umûr-ı hâriciyye'ye ifâde ile vazife-i müte'ellimesini ifâ eder. Ve iş-bu vâkı'a-i feci'a Devlet-i aliyye ile Sardunya Devleti beyninde câri olan münâsebât-ı dostaneye bir hâlel-i cüz'i îrâsını müstevcib olmamak için Sardunya sefâretinin tercemanlık ve ser kitâbeti hizmetinde bulunan zîrde mersûmü'l-imzâ Romovano kendi devleti tarafından tenbihât vürûduna intizar üzere olduğu hâlde muvakkaten idâre-i mesâlih-i sefârete mübâderet eder. Mersûmü'l-imzâ bir çok vakitden beri Der-i aliyye'de mukıym Sardunya Sefâreti hizmetinde bulunduğu müddetce kendi devleti hakkında vükelây-ı Saltanat-ı seniyye'nin isti'dâdât-ı hasene-i dostânelerine dâir delâyil-i vazıha müşâhede etmiş olduğundan, bi'l-münâvebe kendi devleti dahi der-kâr olan hulûs ve muhâdenetin müşâreketini Devlet-i aliyye'ye isbat edebilir vesâili intihazda asla ihtiyâr-ı müsamaha etmediğinden, bu cihetle el-hâletü-hazihi devleteyn beyninde câri olan iş-bu münâsebât-ı kâmileye kendi idâresi hengâmında hiç bir gûne tegayyür gelmiyeceğini me'mûl eder. Ve mersûm vükelây-i Devlet-i aliyye tarafından iş-bu ümniyye-i hâlisânesin istihsâl zımında izhâr-ı mu'âvenet buyurulduğu hâlde kendisini mes'ud addeceği beyânı der-kâr olan hürmet-i hâlise ve ri'âyet-i kâbilesinin arz ve ibrâzına zerî'a-i hasene ittihaz kılınmıştır.

مقام نظارنا سورخاچیه، شهنشیره اولک بشی تاریخیه سارونباخاری کاتبی طرزیه تقیم اظان برضه تقیر رسینک زهرسیر

دیور سیروم لایحه دولتانو سارونبا اولک ترسلطت سینه در مکه لایحه مانوریتیه برلایان سادور جیل نوح درجه سوتیلینک اشتره اولک ایسی تاریخیه قیاه دولتی خبیعی مقام نظارت امور خارجه به ناره الله وظیفه سالتس ایفا ایدر داسور لایحه قیحه دولتی لایحه سارونبا دولتی بیته جاری اولان ساسان و سانه چیل خیر ایسی سوجبا و لایحه کومه سارونباخاریک زهرمانور سرکایه سوتیلینک بلایان دیور مقام لایحه دولتانو کدر دولتی طرزیه تیسیات و رویتیه اظان ادره اولدی خاله سوتی ادره صالح خارنه سادور ایدر مقام لایحه سیروم و قیبره در علیه در تقیم سارونباخاری خدنده بولدی سیکه کدر دولتی حقنه و کلای سلطت سینه نک هر سفارت حنه و سانه لایحه زور و لایله قیحه ساهده همز اولدی بولدی بال ساره کدر دولتی و سی و کدر اولان خالی و خارنک ساری دولتی علیه اثبات ایدر بیور و سانی اتناز، صلح اخبار ساجده خیر کینه در حینه لایحه لایحه و لایحه بیته جاری اولان اشتریات کامله یه کدر ادره لایحه لایحه هیچ کونه تقیم ایسی مانور ایدر مقام و کلای دولتی طرزیه اشتریات خالص ایسی اشتریات و نظار سارن بولدی خاله کدر سی سوره عدایه جلی بانی و کدر اولان هر ت خاله در عایه کامله سیک عشره دایره و ربعه حنه خار قیغه

Vesika Sıra No.su 47428. Evrak No.su 4. Sandık No. 212.

Viyana'da mukıym Sardunya Elçisi'nin Maslahat-güzâr Mavroyâni kullarına irsâl eylediği tezkirenin tercemesidir.

Vâki' olan matlûbunuza mebni va'd eylediğim tafsilât budur ki, Marquis Dominique Parato Cenova'nın büyük familyalarının birinden olarak, on dört seneden beri diplomatika hizmetinde müstahdemdir. Evvela Sardunya Devletinin umûr-ı ecnebiyyesi dâiresinde istihdam olunmuş ve Rusya İmparatoru'nun Moskova'da iktisâ-yi tâc resminde irsâl olunan sefâretimizle beraber bulunmuş ve sonradan İsviçre ve Petersburg sefâretlerinin ser kâtibi olup, nihâyet Viyana'da kâin sefâretimizin müsteşarlık me'mûriyyetini dahi ifâ eylediğinden başka çok def'a düvel-i selâse-i mezkûre nezdinde maslahat-güzârlık hizmetini devletin kemâl-i memnûniyyetini tahsil ederek, edâ eylemiştir. Kendi usûl-i mergube ve vekaret ve metâneti ve hak-şinaslığı ve her bir dürlü hilekârlık mülâhazasından ba'idiyyeti Bâb-ı âlî tarafından takdîr ve i'tibar olunacağından ve bilâ şüphe Dersa'adet'de kullanacağı reviş ve hareketine i'timad buyurulacağından beni te'min eder deyü muharrerdir.

وبانه مضيم ساردنيا الجيبيك مساننده مادروياتي فولدنه ارسال الجيبي نذكه ناك نجره سبه

وقع اولده وظهرت مني وعد الجيبيكم تفصيلا به بودرکه ماری دوینجه باق فوجنوزنک بیرون فامبیلرینک برنده اولده
 اولده درت سه دینه دیلو مانبق خدشو مستخدمه اوله ساردنیا دولتان امور اهنیه سی ذله سنه استخلام اهنه درسیه
 ابریه طوبیونک موسفوره انکای نایع سیرک ارسال اولشاه سفارتله بربر لومنی و همکوره اسیرک دینر سبوع سفایرینک
 سیکانی اولوب نهایت وبانه کانه سفارتنک مشارعه ولومنی فی ایفا الجی بکنده بشق جهوه دفع دول عتق فیکرک
 نزدیک مساننده لوه غرضی دولک کال منوبنی تمصل ایدرک الی ایشده کندی اصل منسوبه ووقارت دساتی و هوشتای
 وهر بر لوه خید کالوه ملاحظه سنده بعینتی باب عالی طرفنده نصیر ذعبار اوله هفتده ویدر سبه در سعادته
 فولدنه منی روسی وهرکنه اعتماد جویرله هفتده بنی تأصیه ایدر جو محردر

Vesika Sıra No.su 47430. Evrak No.su 6. Sandık No. 212.

Halebü'ş-şehba'da mütemekkin Sardunya Devleti'nin Konsolosu devletlû inâyetlû atûfetlû celilû'ş-şiyem ve fi'l-kerem Haleb Vâlisi ve Arabistan Ser-askeri huzûr-ı hazretlerine takrîr eder ki,

Tarsus'da mukıym bizim Sardunya tercemanı Şükrullah nâm çend mah mukaddem tarafımızdan li-ecli'l-mütâcere irsâl olunmuştur. Bu eyyamlarda boğsa hırid etmesi için yasak hâkim tarafından olmamış ise de, ba'dehu yasak kalktıkdâ herkesin iştirâ ederdi. Ezcümle tercemanımız kendi de boğsa hırid eder-iken Tarsus ehâlisinden ba'zısı üzerine kalkup, hücûm eylediler. Na-çar mahkemeye kaçıp, Molla Efendi sâyesine düşüp, merkurum Kadı Efendi ez-tekâsürü'n-nâs himâye edememiş iken cebren ve gasben tercemanımızı mahkemeden dışarı çekip katleylediler. Ondan sonra kendi odasına gidip, malını ve eşyalarını bi'l-cümle nehb ü yağma ettiler. Ve der-an vakit Sardunya konsolos vekilinin konağına hücûm ve nehb eyledikde, ondan sonra Pavlaki nâm Fransa tercemanının odasına hücûm ve yağma eyledikten sonra Fransa Konsolosu'nun konağına varup, hücûm ve nehb eylemeye,

